

บทที่ 5

สรุปและข้อ เสนอแนะ

ข้าวโพด เป็นพืชที่มีความสำคัญทาง เศรษฐกิจพืชหนึ่ง ซึ่งสามารถทำเงินตราเข้า ประเทศไม่ต่ำกว่าปีละ 5,000 ล้านบาท โดยเฉลี่ยแล้วประเทศไทยผลิตข้าวโพดได้เฉลี่ย ปีละประมาณ 2-3 ล้านตัน ข้าวโพดจำนวนนี้ใช้บริโภคภายในประเทศประมาณร้อยละ 30 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 70 ส่ง เป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในด้านการส่งออกนั้น แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญอันดับ 4 ของโลก แต่ปริมาณการส่งออก ของไทยมีเพียงร้อยละ 3-5 ของปริมาณการส่งออกของโลก เท่านั้น ตลาดส่งออกข้าวโพดที่สำคัญส่วนใหญ่อยู่ในแถบ เอเชีย ซึ่งแต่เดิมมาตลาดที่สำคัญที่สั่งข้าวโพดจากไทยประมาณร้อยละ 60-70 คือ ญี่ปุ่นและไต้หวัน แต่ปัจจุบันปริมาณข้าวโพดไทยที่ส่งไปยังตลาดทั้งสองนี้ เหลือ เพียงประมาณร้อยละ 20-30 ของปริมาณข้าวโพดที่ส่งออกทั้งหมด ความสำคัญของการส่งออก ได้ขยายไปสู่ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย และประเทศในแถบตะวันออกกลางบางประเทศ เช่น อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย คูเวต มากขึ้น

มาตรการส่งออกข้าวโพดไทยได้ใช้ระบบโควต้ามายาวตั้งแต่ ปี พ.ศ.2505/06 จนกระทั่ง ถึงวันที่ 7 ธันวาคม 2524 ยกเว้น ปี พ.ศ.2507/08 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลปล่อยให้มีการค้าเสรี กล่าวคือ รัฐบาลโดยกรมการค้าต่างประเทศจะ เข้ามาเป็นผู้ควบคุมและ เป็นผู้แทนเจรจาทำสัญญา ซื้อขายข้าวโพดให้กับกลุ่มผู้นำเข้าจากญี่ปุ่น (Thailand Maize Importer council ซึ่งมีชื่อย่อว่า TMIC) และกับคณะผู้แทนทำการค้าของสาธารณรัฐจีนไต้หวัน (Maize Delegation of the Republic of China: MDC) โดยทั้ง 2 ฝ่ายจะทำการตกลงกำหนดจำนวนและราคาข้าวโพด ที่จะซื้อขายกันในแต่ละเดือน โดยราคาที่ส่งมอบในแต่ละเดือนนั้นจะใช้ราคาข้าวโพดสีเหลืองชั้น 2 ที่ตลาดล่วงหน้าชิคาโก เป็นเกณฑ์ เมื่อทำสัญญาข้อตกลง เป็นที่ เรียบร้อยแล้วก็มอบให้สหภาพการค้า ทำการจัดสรรโควตาส่งออกให้แก่ผู้ส่งออกแต่ละราย โดยถือเอาสถิติการส่งออกข้าวโพดในปีที่แล้ว เป็น เกณฑ์ ซึ่งโควตานี้จะแบ่งออก เป็นโควตาสำหรับตลาดในสัญญาและโควตาสำหรับตลาดทั่วไป ระยะเวลาที่ทำการส่งมอบข้าวโพดตามสัญญามักจะ เป็นระยะต้นฤดู คือประมาณเดือนกันยายน-

เมษายน แต่ในระยะปลายฤดู ซึ่งอยู่ระหว่าง เดือนพฤษภาคมถึง เดือนสิงหาคมของแต่ละปี เป็นช่วงที่ปริมาณข้าวโพดในท้องตลาดมีน้อย เพราะ เป็นระยะเวลาที่ข้าวโพดได้ออกจากมือชาวไร่หมดแล้ว รัฐบาลจึงปล่อยให้มีการค้าอย่างเสรี การค้าในระบบโควต้าได้ดำเนิน เรื่อยมาจนถึงปี 2524/25 ซึ่งเป็นปีที่สถานการณ์การค้าข้าวโพดประสบปัญหาด้านราคาตกต่ำ และผู้ส่งออกไม่มีความมั่นใจในนโยบายของรัฐ ทำให้การส่งออกมีน้อยในขณะที่ผลผลิตข้าวโพดที่ออกสู่ท้องตลาดมีมาก ดังนั้น เพื่อให้การค้าคล่องตัวขึ้น รัฐบาลจึงได้ปล่อยให้การค้าข้าวโพดเป็นไปอย่างเสรี ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2524 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลของนโยบายทั้ง 2 พอสรุปได้ดังนี้

ผลของการทำสัญญาส่งออกข้าวโพดภายใต้ระบบโควตานั้น ไทยจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบประเทศคู่สัญญา เพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการกำหนดสูตรในการคำนวณ ซึ่งเท่ากับที่ผ่านมาประเทศผู้ซื้อมักจะใช้ราคาข้าวโพดของตลาดล่วงหน้าชิคาโกมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณราคาส่งมอบในระยะแรกเริ่มของการทำสัญญาจนกระทั่งถึงปี 2515/16 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการกำหนดราคาส่งมอบโดยการเฉลี่ยราคา 3 ราคา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าราคาเฉลี่ยตลาดชิคาโก ซึ่งฝ่ายไทยก็พยายามปรับฐานของการกำหนดราคาให้ดีขึ้นจนในปี 2522/23 ได้ใช้วิธีการกำหนดราคาขาย เป็นงวดราคาล่วงหน้า 60 วัน แทนการกำหนดราคาที่เป็นสูตรตายตัวที่อิงไว้กับตลาดชิคาโกในอดีต และเป็นราคาที่ทั้งสองฝ่ายต่อรองกันได้ ถ้าวัดใดต่อรองกันไม่ได้ ก็ให้ยกเลิกการส่งมอบข้าวโพดในงวดนั้น ส่วนในแง่ของปริมาณข้าวโพดส่งออกของไทยนั้น มักจะขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ไทยผลิตได้ในแต่ละปี การตั้ง เป้าหมายในการส่งออก จึงมักต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตในแต่ละปีที่ผลิตได้ โดยการส่งออกจะมุ่ง เน้นหนักไปยังตลาดภายใต้สัญญาก่อน ปริมาณที่เหลือจากการส่งออกไปตลาดภายใต้สัญญา จึงจะนำมาจัดสรรให้แก่ ผู้ส่งออกที่จะส่งออกไปยังตลาดอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาปริมาณส่งมอบที่กำหนดไว้ในสัญญากับปริมาณส่งมอบจริงจะ เห็นได้ว่า บ่อยครั้งปริมาณข้าวโพดที่ส่งออกจริงมี เพียงครึ่งหนึ่งของ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญา ทั้งนี้ เป็นเพราะฝ่ายผู้ซื้อมักอ้างว่าข้าวโพดไทยมีคุณภาพด้อยกว่าของอเมริกา และนำข้ออ้าง เหล่านี้มากดดันราคารับซื้อข้าวโพดไทย ทำให้ตกลงราคาซื้อขายกันไม่ได้ จนต้องยกเลิกการส่งมอบข้าวโพดในงวดนั้นไปในที่สุด นอกจากนี้ระบบโควต่ายังก่อให้เกิดระบบที่มีบริษัทตั้งขึ้นมาก เพื่อนำโควต้าที่ได้ รับการจัดสรรมาขายต่อโดยที่ไม่มีความตั้งใจที่จะส่งออก ซึ่งระบบนี้ได้ก่อให้เกิดผลเสียอย่างมาก ต่อวงการค้าข้าวโพดไทย ทำให้ผู้ส่งออกที่แท้จริงขาดกำลังใจ และทำให้การแข่งขันในตลาด

เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเท่ากับว่าในระบบโควตάνี้ รัฐได้ให้ความคุ้มครองแก่บริษัท เหล่านี้ ทำให้บริษัท เหล่านี้ได้รับผลประโยชน์โดยที่ไม่ได้มีการส่งออกเลย และขณะเดียวกัน การซื้อข้าว โควต่าจะทำให้ต้นทุนของผู้ส่งออกที่ซื้อโควต่า เพื่อการส่งออกสูงขึ้นเฉลี่ยถึงตันละ 200-400 บาท ตามสภาวะตลาดในขณะนั้น ซึ่งต้นทุนส่วนนี้ผู้ส่งออกจะผลักระไปสู่เกษตรกรในประเทศ ซึ่งจะมีผลทำให้ราคาภายในไม่มีเสถียรภาพ เหตุการณ์ดังกล่าวมาข้างต้นนี้จะไม่เกิดขึ้นในระบบ เสรี ส่วนผลของนโยบายส่งออกแบบ เสรีนั้น จะทำให้การค้าข้าวโพดมีสภาพคล่องตัวขึ้น เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอนในการจัดสรรโควต่าจากรัฐ พ่อค้าสามารถออกไปหาตลาดได้เอง และ ค้รองราคากับผู้ซื้อเอง ทำให้สามารถขยายตลาดได้มากขึ้น ประเทศผู้ซื้อ เช่น ฮ่องกง, มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีความต้องการข้าวโพดในปริมาณไม่มาก ซึ่งถ้าสั่งซื้อจากอเมริกา จะต้องสั่งซื้อในปริมาณมาก ๆ (อย่างน้อย 1 หมื่น 5 พันตัน) และข้าวโพดจากอเมริกาไม่ได้ บรรจุกระสอบประเทศผู้ซื้อจะต้องมีไซโลและมี เครื่องดูดข้าวโพดขึ้นจากเรือ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ประเทศผู้ซื้อที่เป็นประเทศเล็ก ๆ เช่น ฮ่องกง สิงคโปร์ไม่มี จึงต้องหันมาซื้อ ข้าวโพดจากไทยประกอบกับระยะทางจากประเทศเหล่านี้อยู่ใกล้กับไทยมากกว่าสหรัฐ ทำให้ค่า ระวังเรือถูกกว่า การซื้อข้าวโพดจากไทย จึงได้เปรียบว่าการซื้อข้าวโพดจากสหรัฐในลักษณะ นี้ นอกจากนี้ในระบบเสรียังเปิดโอกาสให้พ่อค้ารายใหม่ ๆ เข้ามาแข่งขันในธุรกิจการส่งออก ได้มากกว่าในระบบโควต่า เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถิติการส่งออกในอดีตมาเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรปริมาณการส่งออกในปีปัจจุบันเหมือนในระบบโควต่า ทำให้การแข่งขันในตลาด เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิเคราะห์ผลของการกระจุกตัวของผู้ส่งออกข้าวโพด โดยวิธีการวัดแบบ Comprehensive Concentration Index (CCI) โดยใช้ข้อมูลทางด้านปริมาณการส่งออก รายเดือนของผู้ส่งออกแต่ละรายในช่วงที่ใช้นโยบายแบบโควต่า คือปี 2512/13-2517/18 และ ในช่วงที่มีการดำเนินนโยบายการค้าแบบ เสรี คือปี 2524/25 และปี 2525/26 ผลปรากฏว่า ค่าของอัตราการกระจุกตัวของผู้ส่งออกในช่วงที่มีการกำหนดนโยบายโควต่าอยู่ในระดับสูงคือ มีค่าอยู่ระหว่าง 74%-86% ในช่วงปีที่ทำการศึกษา โดยที่ในระบบนี้จะทำให้ผู้ส่งออกรายใหญ่ ๆ มีแนวโน้มที่จะลดปริมาณการส่งออกของตนลง และบริษัทส่งออกเล็ก ๆ จะมีจำนวนมากขึ้น ส่วน ค่าการกระจุกตัวของผู้ส่งออกในช่วงที่มีการกำหนดนโยบายการค้าแบบ เสรีก็อยู่ในระดับที่สูงด้วย

เช่นกัน คือมีค่าระหว่าง 79 %-82 % ทั้งนี้ เนื่องจากในระบบ เสรีนี้ผู้ส่งออกรายใหญ่ ๆ จะสามารถขยายปริมาณการส่งออกของตนได้มากขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านโควต้า และขณะเดียวกันผู้ส่งออกขนาดเล็กก็จะลดจำนวนลง เนื่องจากผู้ส่งออกที่ไม่มีความสามารถก็จะต้องออกจากอุตสาหกรรมนี้ไป จึงทำให้จำนวนของผู้ส่งออกในระบบ เสรีนี้มีแนวโน้มที่จะลดลง และเนื่องจากอัตราการกระจุกตัวของผู้ส่งออกในสองช่วงนี้ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างตลาดส่งออกข้าวโพดในสองช่วงของระยะเวลาที่ทำการศึกษานี้

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่กระทบต่อสต็อกและ เสถียรภาพของราคาภายในของข้าวโพดโดยวิธีการสมการถดถอย เชิงซ้อน โดยใช้ข้อมูลราย เดือนในช่วงที่มีนโยบายการค้าแบบโควต้าคือ ปี 2512/13-2517/18 และปีที่มีนโยบายการค้าแบบ เสรีคือ ปี 2524/25-2525/26 ผลปรากฏดังนี้คือ

(1) ในระบบโควต้าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสต็อกข้าวโพดมากที่สุดคือ ปัจจัยทางด้านนโยบายอันได้แก่ ปริมาณโควต้าข้าวโพดที่ทำการส่งมอบในเดือนถัดไป (QX_{t+1}) โดยที่การเปลี่ยนแปลงในปริมาณส่งมอบ 1 เมตริกตัน จะมีผลทำให้สต็อกข้าวโพดสิ้น เดือน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.8699 เมตริกตัน ปัจจัยสำคัญรองลงมาคือ ปริมาณน้ำฝนที่ตกในเขตปลูกข้าวโพดในเดือนที่แล้ว (W_{t+1}) กล่าวคือ ถ้าปริมาณน้ำฝนเปลี่ยนแปลงไป 1 มิลลิ เมตรจะมีผลทำให้สต็อกข้าวโพดสิ้น เดือน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้าม เท่ากับ 0.4251 เมตริกตัน

ส่วนในระบบ เสรีตัวแปรอิสระต่าง ๆ ไม่อาจอธิบายการเปลี่ยนแปลงในสต็อกข้าวโพดสิ้น เดือนได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ อาจ เป็น เพราะพ้อค่าในระบบ เสรีขาดข่าวสาร เกี่ยวกับปริมาณ และราคาส่งมอบที่ระบุไว้ในสัญญาซื้อขายที่ เคยมีอยู่ในช่วงที่มีนโยบายแบบกำหนดโควต้า ทำให้การกักตุนข้าวโพดของพ้อค่าทำได้ยากกว่าในระบบโควต้า ดังนั้นในระบบ เสรีนี้ การกักตุนข้าวโพดของพ้อค่าจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการคาดคะเน เกี่ยวกับตลาดของพ้อค่า เป็นหลัก ซึ่งจะทำให้โอกาสที่พ้อค่าจะ เก็งกำไรจากการกักตุนข้าวโพดลดน้อยลงกว่าในระบบโควต้า

(2) ในระบบโควต้า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาข้าวโพดขายส่งในตลาดกรุงเทพฯมากที่สุดคือ ราคาส่งมอบล่วงหน้า (PX_{t+1}) โดยที่การเปลี่ยนแปลงในราคาส่งมอบล่วงหน้า (PX_{t+1}) 1 บาท จะมีผลทำให้ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.8362 บาท ปริมาณส่งมอบล่วงหน้า (QX_{t+1}) ก็มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับ

ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อปริมาณการส่งมอบเพิ่มขึ้น 1 เมตริกตัน จะมีผลทำให้ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้น 1.1066 บาท ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ คือ สต็อกข้าวโพดต้นเดือน กล่าวคือ เมื่อสต็อกข้าวโพดต้นเดือนเพิ่มขึ้น 1 เมตริกตัน จะมีผลทำให้ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ลดลง 0.6404 บาท ส่วนค่าอัตราการกระจุกตัวของผู้ส่งออกข้าวโพดในระบบโควตานั้นไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

เช่นเดียวกับในระบบการค้าแบบ เสรี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ มากที่สุด คือ ราคาส่งมอบล่วงหน้า (PX_{t+1}) กล่าวคือ เมื่อราคาส่งมอบเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท จะมีผลทำให้ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.6036 บาท ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ อีกตัวหนึ่งคือ ค่าดัชนีของการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลของการเพาะปลูกข้าวโพด ส่วนการกระจุกตัวของผู้ส่งออกข้าวโพดในระบบเสรีนั้น ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งก็แสดงว่าในระบบเสรีโครงสร้างของตลาดไม่มีผลกระทบต่อราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ในระบบนี้ เช่นเดียวกับกับในระบบโควตา

(3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นที่สำคัญที่สุดในระบบโควตาคือ ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ โดยที่เมื่อราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไป 1 บาท จะมีผลทำให้ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.0004 บาท ส่วนปัจจัยตัวอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น เช่นเดียวกับในระบบเสรีปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น (PU_t) คือ ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ โดยที่ เมื่อราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไป 1 บาท จะมีผลทำให้ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น เปลี่ยนแปลงไป 0.0008 บาท ส่วน

ปัจจัยอื่น ๆ นั้น ไม่มีอิทธิพลในการกำหนดราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น

จากการนำเอา Chow Test มาใช้กับแบบจำลองต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อทดสอบหาความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในการอธิบายสมการที่กำหนดขึ้น ผลปรากฏว่าตัวแปรอิสระในสมการสต็อกข้าวโพดสิ้นเดือนสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสต็อกข้าวโพดได้แตกต่างกัน ส่วนตัวผันแปรอิสระในสมการราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ราคาขายส่งข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯได้เหมือน ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า นโยบายการค้าข้าวโพดไทยในระบบโควต้า ก่อให้เกิดการขาดเสถียรภาพของราคาข้าวโพด เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ราคาส่งมอบในตลาดสัญญาต่ำกว่าราคาส่งมอบในตลาดนอกสัญญา ตลอดจนทำให้การส่งออกบางครั้งเกิดการขาดทุน เนื่องจากผลของการเก็งกำไรทำให้ราคาขายในประเทศสูงกว่าราคาส่งออกตามสัญญา ดังนั้นนโยบายที่จะเสนอแนะในที่นี้ก็คือ

1) เนื่องจากความต้องการข้าวโพดนับวันจะมีสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากการขยายตัวของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ซึ่งต้องใช้ข้าวโพดเป็นวัตถุดิบ แต่นโยบายของรัฐที่เป็นอยู่ยังไม่มีส่วนที่จะช่วยเกษตรกรให้เพิ่มผลผลิตได้ในอัตราสูงกว่าปัจจุบัน ดังนั้นรัฐบาลอาจจะต้องเร่งปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น แทนการเพิ่มผลผลิตโดยการขยายทางด้านเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน ตลอดจนแนะนำเทคนิคที่จะเป็นการลดต้นทุนการผลิตและวิธีการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นแก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด โดยอาจตั้งศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าวโพดในแหล่งผลิตให้มากกว่าที่เป็นอยู่

2) เมื่อรัฐบาลได้มีการช่วยเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิต ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มอุปทานข้าวโพดในประเทศแล้ว นโยบายที่ควรจะดำเนินต่อมาก็คือ ควรหาทางระบายข้าวโพดที่ผลิตได้นี้ให้ออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่เอกชนในทางการค้าข้าวโพด เช่น ปรับปรุงถนนหนทาง การกำหนดนโยบายที่แน่นอนชัดเจน และการควบคุมตรวจสอบความเรียบร้อยของบริษัท เอกชนที่ทำผิด เช่น ไม่ยอมส่งมอบข้าวโพด เป็นต้น ส่วนบทบาททาง

การค้ำประกันควรปล่อยให้เอกชน เป็นผู้ตัดสินใจดำเนินธุรกิจแข่งขันกับผู้ส่งออกประเทศอื่น ๆ เนื่องจากบริษัทส่งออก ข้าวโพดมีความคล่องตัวทางการค้ามากกว่ารัฐบาล จากนโยบายโควตาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าก่อให้เกิดผล เสียแก่ผู้ส่งออกและ เกษตรกรจึงควรให้มีการค้าแบบ เสรีต่อไป นโยบายของรัฐเท่าที่ผ่านมาไม่แน่นอน ทำให้พ่อค้าไม่มั่นใจในนโยบายของรัฐจึงมีผลทำให้การค้าไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

๑) รัฐบาลควรจะมีนโยบายที่จะ เป็นแรงจูงใจให้ เอกชน เข้ามาดำเนินธุรกิจไซโลใน แหล่งปลูกข้าวโพดที่สำคัญ ๆ ให้มากขึ้น โดยการหาแหล่ง เงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำจากสถาบัน การเงินให้แก่เอกชน เพราะจากการวิเคราะห์การไซโลท้องถิ่น และไซโลส่งออกขององค์การ เพื่อ เกษตรกรพบว่า¹ ผลตอบแทนจากการลงทุนในการก่อสร้างไซโล เท่ากับร้อยละ 8 ของ เงินลงทุน ซึ่ง เมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปในช่วงปีที่ศึกษา เท่ากับ ร้อยละ 12 ต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ ว่าผลตอบแทนจากการลงทุนสร้างไซโลต่ำกว่าผลตอบแทนที่พ่อค้า นำเงินไปฝากธนาคารหรือให้ กู้ เมื่อ เป็นเช่นนี้จึงไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการลงทุนในกิจการสร้างไซโล ซึ่งถ้าสามารถ แก้ไขปัญหานี้ได้

ผลจากการสร้างไซโลท้องถิ่นและไซโลส่งออกจะสามารถจัดปัญหาในเรื่องความ ขึ้นในข้าวโพดในช่วงฤดูการ เก็บเกี่ยวได้ เป็นอย่างดี และยัง เป็นการปรับปรุงคุณภาพของข้าว-โพดให้ได้ เกรดตาม ที่ผู้ส่งออกต้องการ ซึ่ง จะ เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ซื้อต่างประเทศอ้าง สาเหตุ คุณภาพต่ำ เนื่องจากมีความชื้นและ เชื้อราอัลฟาทอกซิลในข้าวโพด เพื่อลดราคาซื้อข้าวโพด ไทย และ เกษตรกรเองก็ได้รับผลดีในแง่ที่มีแหล่งรับซื้อข้าวโพดในราคายุติธรรม

¹ กระทรวง เกษตร, กองโครงการสำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์, การ ประเมินผลโครงการไซโลท้องถิ่นและไซโลส่งออกขององค์การ เนื้อ เกษตรกรปี 2520-2534.

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

เนื่องจากในการศึกษานี้ มุ่งประเด็นในการวิเคราะห์นโยบายการส่งออกที่มีผลต่อราคาและโครงสร้างตลาดส่งออกของข้าวโพดไทย โดยได้นำเอาข้อมูลในช่วงโควต้า และเสรีมาใช้ในการวิเคราะห์ และเนื่องจากการค้าในช่วงเสรีเพิ่งเริ่มเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2524 ดังนั้นข้อมูลต่าง ๆ จึงค่อนข้างจะมีน้อย ประกอบกับการศึกษาคำการกระทำของผู้ส่งออก (CCI) ใน การศึกษานี้ ได้ตั้งข้อสมมุติฐานว่าผู้ส่งออกแต่ละรายประกอบธุรกิจอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independently) ซึ่งในข้อเท็จจริงอาจจะมีบางบริษัทที่เป็นเครือเดียวกันหรือมีเจ้าของคนเดียวกัน ฉะนั้น ผลการวิเคราะห์การกระทำนี้อาจจะแตกต่างไปจากที่ผู้เขียนได้ศึกษาไว้ ดังนั้นสิ่งที่ น่าสนใจศึกษาต่อไปคือ การวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระทำของผู้ส่งออกในกรณีที่เป็นบริษัทในเครือเดียวกัน เพื่อดูว่าผลการวิเคราะห์นี้จะกระทบต่อราคาข้าวโพดในระบบการค้าที่เป็นอยู่หรือไม่อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย